

Цифрові взаємодії. Семінар про інфраструктуру та інструменти цифрових досліджень

29 вересня 2021 року
11:00-17:00 (UTC +3)

Які стандарти та інфраструктури потрібні для того, аби у сталий спосіб підтримувати, розвивати та обмінюватися цифровими проектами, базованими на історичних даних? Які знання формують проект у полі цифрової гуманітаристики? Як це впливає на продукування знання та академічну дискусію?

Семінар цифрової історії **"Цифрові взаємодії: інфраструктура та інструменти цифрових досліджень"** зосередиться на розмові про інструменти та цифрові стандарти, мережі інституцій та дискусійні платформи в полі цифрової гуманітаристики та соціальних наук, які допомагають шукати відповіді на ці запитання.

Семінари з цифрової історії Центру міської історії обговорюють методологічні, етичні і теоретичні питання створення, збору і аналізу цифрових чи оцифрованих фотографій та відеозаписів як свідчень про минуле та світи, у яких жили чи живуть люди. Ідея семінарів побудована довкола зауваги про те, що цифрові технології та цифрові методи в історичних дослідженнях є полем ширше окресленим, ніж лише програмісти та технічні спеціалісти. У рамках цієї дискусійної платформи, ми намагаємося ставити запитання про те, як це впливає на середовище істориків загалом.

Використання цифрових технологій значно глибше інтегроване в поле гуманітаристики, ніж це може видаватися на перший погляд. Цифрові навички та інструменти вже впродовж тривалого часу присутні в наших щоденних професійних та приватних практиках. Різні ініціативи розвивають нові теоретичні, методологічні та технологічні можливості для критичної дискусії про роль цифрових технологій. Інфраструктури, навчальні ресурси, стандарти відкритого доступу та інструменти роблять цей обмін знання та досвідами відкритим для широкого середовища академічних та культурних інституцій. Представлення окремих таких прикладів буде метою цієї події.

Подія відбуватиметься в Zoom з трансляцією в Youtube. Мова презентацій — англійська, в Zoom буде доступний синхронний переклад українською.

Подія організована у рамках "Семінарів цифрової історії" у [Центрі міської історії Центрально-Східної Європи](#) за підтримки [Центру урядування та культури в Європі](#) Університету Санкт-Галлена (Швейцарія).

Програма

(UTC +3, київський час)

11:00 - 11:10 Вітальне слово

Дослідницькі інфраструктури та комунікація

Модератор - Богдан Шумилович, Ph. D. (Центр міської історії)

11:10 - 11:30 [Голос Відкритої науки для гуманітаристики – голос гуманітаристики для Відкритої науки](#)
Ершибет Тот-Зіфра, Ph.D.
(Координаційний офіс DARIAH, Центр Марка Блока, Берлін)

11:30 - 11:50 [Відкрита наукова комунікація для гуманітаристики у Європі: пропозиції цифрових сервісів, об'єднання середовища](#)
П'єр Муньї
(Школа передових досліджень суспільних наук)

11:50 - 12:10 [Наратив, герменевтика і дані: багаторівнева стаття і Журнал цифрової історії](#)
Фредерік Клавер, Ph.D.
(Люксембурзький Центр сучасної і цифрової історії)

12:10 - 12:40 Дискусія

12:40 - 13:00 Перерва

Інструменти та платформи

Модератор - Олексій Чеботарьов, Ph.D.
(Університет Санкт-Галлена; Центр міської історії)

13:00 - 13:20 [Ділитися цифровими інструментами в контексті: відкритий маркетплейс SSH](#)
Лоре Барбо (DARIAH, Центр Марка Блока),
Едвард Дж. Грей, Ph.D. (TGIR Huma-Num (CNRS), DARIAH ERIC)

13:20 - 13:40 [Семантична анотація текстів та зображень за допомогою Recogito](#)
Райнер Сімон, Ph. D. (Австрійський інститут технології)

13:40 - 14:00 [Відкрита енциклопедична система \(OES\) - база для побудови і ведення онлайн довідникових видань](#)
Марен Стробль (Вільний університет Берліна)

14:00 - 14:30 Дискусія

14:30 - 15:00 Перерва

Навчання та картографія

Модератор - Тарас Назарук (Центр міської історії)

15:00 - 15:20 [Programming Historian як педагогічний інструмент](#)
*Набіль Сіддікі, Ph. D. (Університет Сасквеханни),
Джессіка Парр (Університет Сіммонса)*

15:20 - 15:40 [Цифровий ресурс для викладання історії Голокосту в Україні](#)
Лінн Венарт (Меморіальний музей Голокосту в США)

15:40 - 16:00 [Платформа картографії "Тіні імперій"](#)
*Олена Палько, Ph.D.
(Біркбек, Університет Лондона; Університет Санкт-Галлена),
Олексій Чеботарьов, Ph.D.
(Університет Санкт-Галлена; Центр міської історії)*

16:00 - 16:30 Дискусія

16:30 - 16:40 Завершальне слово

Презентації

Голос Відкритої науки для гуманітаристики – голос гуманітаристики для Відкритої науки

Мета презентації – окреслити притаманні для цієї галузі, але водночас широко застосовані моделі для Відкритої науки, які виринають з громадських практик у мистецтві і гуманітаристиці. Ви ознайомитеся з тим, як працює [DARIAH](#), загальноєвропейська інфраструктура мистецтв і гуманітаристики, зокрема, як вона формує відкритий порядок денний для досліджень у мистецтві і гуманітаристиці з опорою на особливості самої дисципліни. Сюди входить низка сервісів відкритої науки в рамках DARIAH (довідкова служба Open Science, OpenMethods і Відкриті платформи DARIAH); навчання і пропагування, а також побудова і зміцнення спроможності практикуючих спільнот, таких як Робоча група DARIAH з роботи з дослідницькими даними, аби критично оцінити і сформувані поточні варіанти для відкриття дослідницьких потоків та полегшити відповідність національним, європейським і міжнародним повноваженням програмних досліджень, таких як дані Open Access чи FAIR.

Ершибет Тот-Зіфра, Ph.D. працює Керівником з питань Open Science у DARIAH-EU, де вона відповідає за сприяння та реалізацію політик і практик, пов'язаних з відкритим поширенням результатів досліджень у сфері гуманітарних наук. Її просвітницька діяльність включає регулярне проведення семінарів, вебінарів та інших навчальних заходів. Бере участь у європейських проєктах з розбудови інфраструктури, таких як OpenAire Advance, OPERAS-P і TRIPLE. Отримала ступінь PhD з культурної лінгвістики у 2017 р. та має освіту з наукового спілкування.

Відкрита наукова комунікація для гуманітаристики у Європі: пропозиції цифрових сервісів, об'єднання середовища

[OPERAS](#) – відкрита комунікація науковців у Європейській дослідницькому просторі суспільних та гуманітарних наук, новостворена розгалужена інфраструктура, що має на меті надавати сервіси публікацій з відкритим доступом для дослідників суспільних наук та гуманітаристики у Європі, а також сприяти переходу до відкритої науки як усталеного дослідницького *modus operandi*.

П'єр Мунї (EHES), є координатором OPERAS, співдиректором Каталогу книг з відкритим доступом (DOAB) та заступником директора OpenEdition, французької національної інфраструктури для відкритої дослідницької комунікації в суспільних науках та гуманітаристиці.

Наратив, герменевтика і дані:

багаторівнева стаття і Журнал цифрової історії

[Журнал цифрової історії](#) (JDH) – це нове видання, призначене для досліджень на основі даних в історії. Його мета – стати майданчиком для критичних обговорень і дебатів у сфері цифрової історії, запропонувавши можливість інноваційних публікацій та пропагуючи нову форму наукового пошуку на основі даних та трансмедійного сторітелінгу в історичних науках. Це міжнародний рецензований вісник відкритого доступу, який закладає нові стандарти в історичних публікаціях на основі новітнього багаторівневого підходу. У кожній статті мститься:

- розповідний шар, який включає трансмедійний сторітелінг;
- герменевтичний шар, який досліджує методологічні наслідки використання цифрових інструментів і даних;
- шар даних.

У презентації детально представлятимуться ці три нашарування, а також інфраструктура самого журналу.

Фредерік Клавер, має ступінь PhD з сучасної історії, вивчав політологію та сучасну історію у Страсбургу і Лідсі. До роботи в [C2DH](#) був дослідником у Страсбургу, у Віртуальному Центрі європейської науки (Centre Virtuel de la Connaissance sur l'Europe, CVCE) у Люксембургу та в Університеті Лозани. Був науковим співробітником в Університеті Париж-Сорбона за напрямком «Написання нової історії Європи» в Лабораторії передового досвіду (LabEx-EHNE).

Коло наукових інтересів охоплює такі три нові сфери: історія економічно-монетарної організації європейського континенту у XX-XXI століттях, колективна пам'ять минулого в епоху великих даних, взаємозв'язок між істориками і їх цифровими першоджерелами.

Ділитися цифровими інструментами в контексті: відкритий маркетплейс SSH

Реєстри інструментів мають у Цифровій гуманістиці тривалу історію, допомагаючи в каталогізації ресурсів, використовуваних DHERS, а відтак, і можливості їх відкривати. Розроблений за координації DARIAH в рамках проєкту «Відкрита хмара суспільних і гуманітарних наук» («Social Sciences and Humanities Open Cloud (SSHOC)'), [SSH Open Marketplace](#) допомагає дослідникам SSH на кожному етапі життєвого циклу дослідницьких даних, збираючи докупи і гармонізуючи їх основні інструменти і сервіси, набори даних, навчальні матеріали, робочі потоки і публікації. Ресурси контекстуалізовані для максимізації випадковості і ймовірності повторного використання для показаних активів. Під час своєї презентації ми говоритимемо не лише про те,

---

що можете взяти ви як історики з цього колективного сервісу, а й про те, як ви можете долучитися та допомогти його розвивати.

Едвард Дж. Грей, Ph.D., Координатор дослідницької інфраструктури в [TGIR Huma-Num](#) (CNRS) та Керівник національного координування в DARIAH ERIC, Європейській дослідницькій інфраструктурі цифрового мистецтва і гуманітаристики. Він керує робочою групою кураторства в Проєкті SSHOC, яка розробляє SSH Open Marketplace, платформи відкриття для інструментів і сервісів цифрової гуманістики. Він отримав докторський ступінь з історії в Університеті Пердью, де його дисертація «Марійяк: родина, стратегія, релігія і дипломатія у формуванні французької держави у XVI-XVII століттях» аналізує, як родинна політика впливала на формування французької держави раннього нового періоду. Під час гостьової докторантури в Національній школі хартій в Парижі він познайомився з цифровою гуманістикою і отримав ступінь магістра з прикладних цифрових технологій з історії (TNAH), де зараз і є викладачем.

Лоре Барбо – працює в проєкті DARIAH з європейського боку і координує роботу відкритого маркетплейсу SSH Open Marketplace, розробленого в проєкті SSHOC. До роботи в DARIAH була генеральним секретарем Французької дослідницької інфраструктури у сфері соціальних і гуманітарних наук (Social Sciences and Humanities Centres Network) і працювала європейським керівником проєктів в Університеті Тулузи та для CNRS. Лоре вивчала французьку і німецьку філософію та політологію.

Семантична анотація текстів та зображень за допомогою Recogito

[Recogito](#) веб середовище для спільного семантичного анотування текстових та фотодокументів. За первинним задумом цей інструмент був призначений для наукового географічного анотування, тобто транскрибування, маркування та гео-вирішення карт та географічних текстів, таких як маршрути і доповіді про місії, у контексті наукових історичних досліджень, наприклад, для картування або витягування даних з конкретного документу. Втім, останнім часом функціонал суттєво розширився та дозволяє тепер надавати загальніші анотації і теги, а також допомагати у підготовці цифрових видань. У цій презентації подається короткий огляд найважливіших характеристик Recogito та представлено показові приклади проєктів, створених дослідниками за допомогою цього сервісу.

Райнер Сімон, Ph.D., старший дослідник і розробник програмного забезпечення у дослідницькій групі теорії і методів аналізу даних і штучного інтелекту в Австрійському технологічному інституті. Його проєкти в основному стосуються використання обчислювальних підходів. Штучний інтелект семантичні технології у сферах Цифрової гуманістики і цифрових бібліотек.

Open Encyclopedia System (OES) -

база для побудови і ведення онлайн довідникових видань

[Open Source Software OES](#) – онлайн платформа із гнучко перебудовуваною конфігурацією для побудови і ведення енциклопедій, які можуть впоратися з викликами і вимогами ключових аспектів академічних онлайн публікацій довідникових праць з гуманітаристики і суспільних наук. Використання поточних онлайн-застосунків OES, таких як онлайн енциклопедії і словники, ми даємо розуміння можливостей OES для створення і впорядкування контенту, а також для публікації і аналізу його онлайн. До того ж, ми прицільніше глянемо на рамку OES, тобто обговоримо модульну структуру та характеристики і функціонал цього програмного забезпечення. На завершення презентація також окреслює перспективи.

Марен Стробл – програміст у складі команди OES у Вільному університеті Берліна ([Freie Universität Berlin](#)) з 2020 р.

Programming Historian як педагогічний інструмент

[Programming Historian](#) – премійований журнал з цифрової гуманітаристики, який публікує рецензовані навчальні матеріали з цифрової гуманітаристики для істориків на відкритих джерелах. Журнал засновано у 2008 р., станом на сьогодні публікує англійською, французькою, іспанською і португальською, а також пропонує семінари за фінансування грантів по всьому світу.

Др. Набіль Сіддікі – доцент з цифрових медій в Університеті Сасквеханни [Susquehanna University](#). Коло наукових інтересів – цифрова гуманістика, історія обчислювальної техніки, інформатика. Станом на сьогодні, він завершує рукопис книги “Byting Out the Public: Personal Computers and the Private Sphere” (Байтуємо публіку: персональні комп’ютери і приватна сфера).

Джессіка Парр – на факультеті історії і африканської культури в [Університеті Сіммонса](#) у Бостоні, Массачусетс, США. Тематика її дослідження – чорна інтелектуальна історія країн басейну Атлантичного океану раннього нового часу.

Цифровий ресурс для викладання історії Голокосту в Україні

Дізнайтеся про новий україномовний онлайн-ресурс для студентів і викладачів Меморіального музею Голокосту у США, який от-от з’явиться та розповідатиме про історію єврейства і Голокосту в Україні. Лінн покаже прев’ю сайту та розповість про методи дослідження Музею, як вони допомогли команді визначити пріоритетність контенту для української аудиторії та як вони забезпечать, щоб цей цифровий ресурс задовольняв довготермінові потреби.

Як старша дизайнерка і дослідниця користувацького досвіду в [Меморіальному музеї Голокосту в США](#), **Лінн Венарт** проводить дослідження з вчителями, студентами, нормотворцями і істориками-аматорами – намагається збагнути, як вони тлумачать, навчаються з та використовують цифрові платформи музею. Вона використовує ці інсайти, щоб полегшити розуміння онлайн-ресурсів Музею з урахуванням потреб аудиторії.

Картографічна платформа “Тіні імперій”

Тіні імперій це платформа історичного картографування, що висвітлює змінну природу політичних кордонів сучасної Європи з кінця XVIII століття. Платформа була створена завдяки співпраці Центру урядування та культури в Європі Університету Санкт-Галлена та платформи *dekoder*. Набір мап у проекті є цифровою репрезентацією територіальних визначень, уявлень, та воєнних усталень для різних європейських держав та їхніх кордонів. На цьому етапі проект зосереджується на Східній та Південно-Східній Європі.

Олена Палько, стипендіатка програми *Leverhulme* для молодих дослідників у Біркбеку, Університеті Лондона, та наукова співробітниця Центру урядування та культури в Європі (Університет Санкт-Галлена). Здобула ступінь Ph.D. в Університеті Східної Англії у 2017 році. Нещодавно опублікувала книгу *Making Ukraine Soviet: Literature and Cultural Politics under Lenin and Stalin* (Bloomsbury Academic Press, 2020) (Творення України Радянської: Політика в літературі та культурі за Леніна та Сталіна). Теперішнє дослідження стосується міжвоєнних політик щодо меншин у Східній Європі.

Олексій Чеботарьов є науковим співробітником у Центрі урядування та культури в Європі (Університет Санкт-Галлена). Він також залучений у проекти Цифрового форуму Європейської асоціації єврейських студій та Центру міської історії Центрально-Східної Європи. До його дослідницьких зацікавлень входять міграція та єврейська історія, студії прикордоння, історія довкілля в Центрально-Східній Європі. Нещодавно він розпочав дослідницький проект про Збруч як кордонну річку.